МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет географічний
Кафедра раціонального використання природних ресурсів і охорони природи

Затверджено
на засіданні кафедри *раціонального використання природних ресурсів і охорони природи* факультету *географічного* Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31.08.2023 р.)

Завідувач кафедри доц. Рожко І. М.

Силабус

з навчальної дисципліни
"Оцінка впливу на довкілля",
що викладається в межах **ОПП Географія**
другого (магістерського) рівня вищої освіти
для студентів спеціальності **106 Географія**

Львів, 2023

Назва курсу	**Оцінка впливу на довкілля**
Адреса викладання курсу	вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000 Географічний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра раціонального використання природних ресурсів і охорони природи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки, 106 Географія
Викладачі курсу	Перхач Оксана Романівна, к. г. н., доц., доцент кафедри раціонального використання природних ресурсів і охорони природи
Контактна інформація викладачів	oxana.perkhach@lnu.edu.ua oxana.perkhach@ukr.net, тел. моб. 096-509-82-84, вул. Дорошенка, 41, каб. 62.
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (79000, Львів, вул. Дорошенка, 41, географічний факультет, ауд. 62); за домовленістю можливі онлайн-консультації через TEAMS, ZOOM Для погодження часу онлайн консультацій треба писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/bachelor/geography
Інформація про курс	Курс “Оцінка впливу на довкілля” покликаний ознайомити студентів з теоретико-методологічними, законодавчо-нормативними та методичними основами оцінки впливу на довкілля, особливостями її практичної реалізації в Україні. Дисципліна присвячена комплексному аналізу стану навколишнього природного середовища, технологій, матеріалів, устаткування тощо з метою визначення наслідків планованої діяльності для довкілля, у тому числі наслідків для безпечності життєдіяльності населення, їхнього здоров’я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, ландшафту, води, повітря, клімату, природних територій і об’єктів, історичних пам’яток та інших матеріальних об’єктів, а також наслідки для об’єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів. Дана навчальна дисципліна є основою для професійного проведення процедури оцінки впливу на довкілля. Після завершення вивчення дисципліни “Оцінка впливу на довкілля” здобувачі можуть комплексно оцінити ступінь негативного впливу планованої діяльності на довкілля та людину; визначити альтернативи, як спосіб оптимізації впливу планованої

	діяльності на довкілля та збереження і раціонального використання екосистем; представити заходи впливу у разі виявлення порушень вимог законодавства про оцінку впливу на довкілля.
Коротка анотація курсу	Дисципліна "Оцінка впливу на довкілля" є дисципліною з спеціальності 106 Географія для освітньої програми "Географія" (другого) магістерського рівня вищої школи, яка викладається в 3 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою викладання навчальної дисципліни "Оцінка впливу на довкілля" є формування у здобувачів освітнього рівня "магістр" комплексу знань, умінь та навичок для застосування у фаховій діяльності у сфері охорони довкілля та збалансованого природокористування, зокрема, екологічній оцінці впливу на довкілля, а також здатності застосовувати заходи впливу у разі виявлення порушень вимог законодавства про оцінку впливу на довкілля. Завдання: – вивчення теоретико-методологічних і законодавчо-нормативних основ проведення оцінки впливу на довкілля в Україні; – аналіз порядку проведення процедури ОВД; - характеристика та прогноз наслідків можливого впливу техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля з використанням сучасних інформаційних ресурсів; – аналіз врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності; – розробка програм післяпроєктного моніторингу провадження господарської діяльності.
Література для вивчення дисципліни	**Базова** 1. *Абрамов І. Б., Адаменко Я. О., Левчій В. Г та ін.* Посібник до розроблення матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (до ДБН А.2.2-1-2003) / І. Б. Абрамов, Я. О. Адаменко, В. Г. Левчій та ін. – Харків : Харківське державне відділення комплексних досліджень і оцінки впливу на навколишнє середовище інституту „УкрНДІІНТВ" Держбуду України, 2002. – Ч. 1. – 156 с.; Ч. 2. – 220 с. 2. *Адаменко Я. О.* Оцінка впливів на навколишнє середовище: навч. Посібник / Я. О. Адаменко. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014. – 283 с. 3. *Андрусевич А. О.* Оцінка впливу на довкілля в Україні: вирішення проблеми по-європейськи / А. О. Андрусевич. – РАЦ "Суспільство і довкілля". 2011.18. 4. Закон України "Про оцінку впливу на довкілля", URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19. 5. ДБН А.2.2-1-2003 "Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд", 2003.

6. *Гавриленко О. П.* Геоекологічне обґрунтування проектів природокористування : навч. Посібник / О. П. Гавриленко. – К. : Київський університет, 2008. – 304 с.

7. *Мельник О. С., Скляр В. Г., Коваленко І. М., Васькіна І. В., Шерстюк М. Ю.* Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. Навчальний посібник / О. С. Мельник, В. Г. Скляр, І. М. Коваленко, І. В. Васькіна, М. Ю. Шерстюк. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.

8. *Назарук М. М., Бота О. В., Жук Ю. І., Зюзін С. Ю.* Управління природокористуванням: оцінка впливу на довкілля. Навчальний посібник / М. М. Назарук, О. В. Бота, Ю. І. Жук, С. Ю. Зюзін. – Львів, 2022. – 248 с.

9. *Перхач О. Р.* Оцінка впливу на довкілля. Навчальний посібник для студентів спеціальності 106 Географія, другий (магістерський) рівень вищої освіти / О. Р. Перхач. – Львів, 2023. – 124 с.

10. Стратегічна екологічна оцінка: можливості для громадськості : посібник. – Львів : "Компанія" Манускрипт"", 2017. 28 с.

11. https://www.ecoleague.net – Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (1991).

Допоміжна

1. ДБН А.2.2-1-2003. Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Основні положення проектування. – К. : Держкомбударх, 2004. – 20 с.

2. ДБН 360-92**. Планування і забудова міських і сільських поселень (зі змінами № 1-№ 10). – К. : Держкомбударх, 2002. – 92 с.

3. ДСП 173-96. Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів. – К.: Міністерство охорони здоров'я України, 1996. – 84 с.

4. Екологічний моніторинг регіону: експертна оцінка стану і функціонування / За ред. д. геогр. н., проф. І. Ковальчука / І. Ковальчук, П. Волошин, А. Михнович, Й. Вишневський, С. кукурудза, А. Мельник, Б. Муха, М. Петровська, Я. Бень, І. Горбань, Р. Волчанський, С. Кравців, Л. Курганевич. – Львів : Опілля-Л, 2009. – 608 с.

5. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text. – Протокол про Стратегічну екологічну оцінку. Факти та переваги застосування. – 36 с.

6.https://ec/europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm – Сайт Європейської Комісії щодо оцінки впливу на довкілля.

7.https://ovd.press > 2021/08 > ОВД № 33146 – Смарагдова мережа – ОВД.

8. Звіт з оцінки впливу на довкілля планової діяльності з видобування корисних копалин НГВУ "Чернігівнафтогаз" ПАТ "Укрнафта" на Мільківському родовищі, 2020. – 126 с.

9. Звіт з оцінки впливу на довкілля ТОВ "ФІДНОВА" Будівництво заводу з виробництва тваринних білків та кормових домішок на території Буської міської ради (за межами населеного пункту) Буського району, Львівської обл. – Львів, 2018. – 112 с.

10. https://mepr.gov.ua>documents – Додаток до наказу Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України "Про

	затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля”, 2021. 11. https://eco.cg.gov.ua – Звіт з оцінки впливу на довкілля планової діяльності “Будівництво берегоукріплення річки Прут та річки Потіт в межах території КП МТК “Калинівський ринок” в м. Чернівці Чернівецької області (Нове будівництво)”. – Івано-Франківськ, 2021. – 143 с. 12. https://eco.cg.gov.ua>web_docs > 2019/02 > docs – Звіт з оцінки впливу на довкілля планової діяльності з видобування корисних копалин НГВУ “Чернігівнафтогаз” ПАТ “Укрнафта” на Щурівському родовищі, 2018. – 160 с. 13. https://ips.ligazakon.net/document/view/fn067952 – Наказ від 15 березня 2021 року № 193 “Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звітів з оцінки впливу на довкілля”, 2021. 14. report-EIA_roads-final.pdf – Підготовка звіту з оцінки впливу на довкілля при будівництві та реконструкції доріг / методичний посібник / Зуб Л. М., Костюшин В. А., Хрутьба В. О., Лєвіна Г. М., Сумський Є. Д., Пилипович О. В., Костюшин Є. В., Матус С. А., Ямелинець Т. С., Галайко М. Б. – Київ, 2019. - 110 с. **Інформаційні ресурси** 1. http://www.menr.gov.ua – офіційний сайт Міністерства екології і природних ресурсів України. 2. http://www.city-adm.lviv.ua – сайт м. Львів. 3. http://www.ekology.lviv.ua – сайт Департаменту екології і природних ресурсів Львівської обласної адміністрації. 4. http://www.nature.org.ua – Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні.
Тривалість курсу	76 год.
Обсяг курсу	24 години аудиторних занять (з них 16 годин лекцій, 8 годин семінарських/практичних занять) та 66 години самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен: **знати:** 1) законодавство України з ОВД; 2) ключові поняття з ОВД; 3) етапи проведення процедури ОВД; 4) організаційні та структурні особливості здійснення ОВД; 5) робити аналіз звітів з ОВД; 6) ключові елементи, які б дозволили на високому професійному рівні використовувати їх для формування своєї фахової діяльності. **вміти:** здійснювати процедуру ОВД; 2) аналізувати інформацію; 3) визначати мету діяльності; 4) висловлювати власну професійну думку; 5) визначати засоби досягнення мети і економічно оцінювати їх ефективність; 6) удосконалювати процес досягнення мети; 7) прогнозувати результати діяльності; розробляти проєкти з природоохоронної діяльності та управляти комплексними діями щодо їх реалізації; здійснювати науково-обґрунтовані технічні, технологічні та організаційні заходи щодо запобігання забруднення довкілля; обґрунтовувати ступінь відповідності наявних або

	прогнозованих екологічних умов завданням захисту, збереження та відновлення навколишнього середовища.
Ключові слова	Оцінка впливу на довкілля (ОВД), екологічні нормативи, медико-санітарні нормативи, будівельні нормативи, підрозділи ОВД, скринінг, скоупінг, громадськість, альтернативність рішень, екологічні наслідки, післяпроєктний моніторинг.
Формат курсу	Очний.
	Проведення лекцій, практично-семінарських робіт та консультації для кращого розуміння тем.
Теми	Подано нижче у таблиці СХЕМА КУРСУ “Оцінка впливу на довкілля”.
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з нормативних і вибіркових дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату наукових досліджень, а саме знань зі загальної географії, основ екології, раціонального використання природних ресурсів і охорони природи і т. д.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Використовують такі методи навчання: 1) Словесні – лекція, пояснення, бесіда; 2) Наочні – ілюстрування лекційного матеріалу схемами, графіками й таблицями, а також картографічним матеріалом; 3) Практичні роботи – проведення практичних занять, що передбачають організацію навчальної роботи для отримання нових знань, перевірки певних наукових гіпотез на рівні досліджень, узагальнень і аналізу та формування вмінь і навичок інтерпретації результатів досліджень.
Необхідне обладнання	Ноутбук, проектор. Вивчення курсу потребує використання мультимедійного обладнання та програм ZOOM і TEAMS (для забезпечення дистанційного навчання). Для вивчення курсу достатньо володіти такими програми: Microsoft Office Word, Microsoft Office Excel, Microsoft Office PowerPoint, Paint.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: поточний контроль – 100 балів. Підсумкова максимальна кількість балів 100. **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями.

	Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування будуть вважатися випадками академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в практичній роботі студента є підставою для її незарахуванння. **Відвідування занять** є важливою складовою навчання. Обов'язкова присутність студентів на лекціях і семінарських та практичних заняттях (очно або дистанційно). **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів.** Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Практичні роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається лише за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Питання до заліку.	Питання сформовані відповідно до програми силабусу. 1. Визначення понять: "оцінка", "оцінка впливу на довкілля", "планована діяльність". 2. Передумови виникнення ОВД. 3. Мета і завдання ОВД. 4. Світовий та європейський досвід ОВД. Методика проведення ОВД у світі та в Україні. 5. Основні суб'єкти оцінки. 6. Порядок проведення ОВД. 7. Етапи та терміни проведення ОВД. 8. Основні результати екологічної оцінки. 9. Стадії розвитку ОВД. 10. Єдиний реєстр ОВД. 11. Визначення альтернатив планованої діяльності. 12. Роль громадськості в ОВД. 13. Законодавчо-нормативна база з проведення ОВД. 14. Закон "Про оцінку впливу на довкілля". 15. Поняття "скринінг", його аналіз. 16. Поняття "скоупінг", його аналіз. 17. Технічне завдання оцінки впливу та його основні положення. 18. Визначення терміну "альтернатива", його пояснення. Мета і завдання альтернатив при проведенні ОВД. 19. Поняття "громадськість". Мета роботи громадськості при проведенні ОВД. 20. Мета й головні завдання етапу оцінки екологічних впливів. 21. Природоохоронні заходи, їхня характеристика. 22. Мета контролю якості екологічної оцінки.

	23. Структура звіту з ОВД. 24. Характеристика нормативів до ОВД. 25. Післяпроєктний моніторинг. 26. Висновок з ОВД, його значення. 27. Поняття системи екологічної безпеки у процедурах екологічної оцінки. 28. Категорії оцінки атмосферного повітря, мікроклімату, геологічного середовища, поверхневих і підземних вод, грунтового покриву, рослинного світу, тваринного світу, заповідних об'єктів. 29. Оцінка впливу на повітряне середовище і мікроклімат. 30. Оцінка впливу об'єкта на водні ресурси. 31. Оцінка впливу об'єкта на геологічне середовище та земельні ресурси. 32. Оцінка впливу об'єкта на рослинний і тваринний світ, об'єкти ПЗФ. 33. Головні фізичні чинники впливу об'єкта на довкілля та їхня оцінка. 34. Оцінка впливу відходів. 35. Категорії оцінки соціального середовища. 36. Екологічна безпека. 37. Соціальний ризик планованої діяльності. 38. Категорії оцінки техногенного середовища. 39. Вимоги до матеріалів підрозділів ОВД. 40. Основні природоохоронні заходи щодо попередження негативного впливу на середовище.
Опитування	У процесі викладання дисципліни.

Розподіл балів, що присвоюються студентам з курсу "Оцінка впливу на довкілля"

Структура курсу		Вид навчальної діяльності, максимальна кількість балів		Сума балів
		Виконання і захист семінарського і практичних робіт	Письмове опитування	
Модуль 1	Тема 1	5	30	50
	Тема 1	5		
	Тема 3	5		
	Тема 3	5		
Модуль 2	Тема 5	5	30	50
	Тема 5	5		
	Тема 7	5		
	Тема 7	5		
Сума балів		40	60	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	**A**	Відмінно	зараховано
81 – 89	B	Добре	
71 – 80	C		
61 – 70	D	Задовільно	
51 – 60	E		
21 – 50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 20	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

СХЕМА КУРСУ “Оцінка впливу на довкілля”

Тиждень	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)*	Література	Завдання, год.	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Основи оцінки впливу на довкілля (ОВД)					
1	**Тема 1. Поняття “оцінка”. Передумови виникнення ОВД. Нормативно-правова база для виконання ОВД. Понятєво-термінологічна система з теми ОВД.** 1. Визначення понять “оцінка”, “ОВД”. 2. Головна мета методу оцінок та процедури ОВД. 3. Передумови виникнення ОВД. 4. Нормативно-правова база для виконання ОВД. 5. Визначення понять і термінів з теми. 6. Значення, характеристика та аналіз термінів.	Лекція	*1. Адаменко Я. О.* Оцінка впливів на навколишнє середовище: навч. посібник / Я. О. Адаменко. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014. – 283 с. *2.Гавриленко О. П.* Геоекологічне обґрунтування проектів природокористування : навч. Посібник / О. П. Гавриленко. – К. : Київський університет, 2008. – 304 с. 3. Закон України “Про оцінку впливу на довкілля”, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19. 4. *Мельник О. С., Скляр В. Г., Коваленко І. М., Васькіна І. В., Шерстюк М. Ю.* Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. Навчальний посібник / О. С. Мельник, В. Г. Скляр, І. М. Коваленко, І. В. Васькіна, М. Ю. Шерстюк. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с. 5. Перхач О. Р. Оцінка впливу на довкілля. Навчальний посібник для студентів спеціальності 106 Географія,	2 год.	1 тиждень --- 2 тижні
		Семінарське заняття 1, 2		4 год. **Характеристика процедури проведення ОВД, а також аналіз звітів з ОВД (на прикладі конкретного об’єкта).** *Завдання 1.* Ознайомитись з процедурою ОВД (лекція, тема 4-5). *Завдання 2.* Аналіз звітів з ОВД. Охарактеризувати головні підрозділи звітів процедури ОВД: Нормативно-правова база проведення ОВД; Основа для підготовки звіту з	

			другий (магістерський) рівень вищої освіти / О. Р. Перхач. – Львів, 2023. – 124 с. ---------- 1.https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text - Закон України "Про оцінку впливу на довкілля" від 23.05.2017 р. № 2059- VIII. 2. Звіт з оцінки впливу на довкілля планової діяльності з видобування корисних копалин НГВУ "Чернігівнафтогаз" ПАТ "Укрнафта" на Мільківському родовищі, 2020. – 126 с. 3. Звіт з оцінки впливу на довкілля ТОВ "ФІДНОВА" Будівництво заводу з виробництва тваринних білків та кормових домішок на території Буської міської ради (за межами населеного пункту) Буського району, Львівської обл. – Львів, 2018. – 112 с. 4. https://eco.cg.gov.ua – Звіт з оцінки впливу на довкілля планової діяльності "Будівництво берегоукріплення річки Прут та річки Потіт в межах території КП МТК "Калинівський ринок" в м. Чернівці Чернівецької області (Нове будівництво)". – Івано-Франківськ, 2021. – 143 с. 5. https://eco.cg.gov.ua>web_docs > 2019/02 > docs – Звіт з оцінки впливу	ОВД. Загальні принципи й завдання; Методика підготовки звіту з ОВД. Загальна структура звіту. Опис планової діяльності. Опис виправданих альтернатив; Опис поточного стану довкілля; Визначення факторів довкілля, які, ймовірно, зазнають впливу; Процедура підготовки звіту з ОВД в частині оцінки впливу на природні ресурси. Загальні положення. Опис можливого впливу на довкілля; Особливості підготовки звіту з ОВД в частині оцінки впливу на соціально-економічні чинники;	

			на довкілля планової діяльності з видобування корисних копалин НГВУ “Чернігівнафтогаз” ПАТ “Укрнафта” на Щурівському родовищі, 2018. – 160 с. 6. report-EIA_roads-final.pdf – Підготовка звіту з оцінки впливу на довкілля при будівництві та реконструкції доріг / методичний посібник / Зуб Л. М., Костюшин В. А., Хрутьба В. О., Лєвіна Г. М., Сумський Є. Д., Пилипович О. В., Костюшин Є. В., Матус С. А., Ямелинець Т. С., Галайко М. Б. – Київ, 2019. - 110 с.	Підбір й опис методів прогнозування наслідків впливів; Розробка заходів, спрямованих на запобігання негативного впливу. Загальні положення і приклади; Опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проєкту до ризиків надзвичайних ситуацій; Розробка програми екологічного моніторингу; Міжнародний досвід розробок ОВД.	
		Самостійна робота		Аналіз літературних та інтернет-джерел з ОВД. 6 год.	

2	**Тема 2. Відмінності у методиках проведення ОВД у світі та в Україні. Звіт з ОВД. Структура звіту.** 1. Поява та розвиток ОВД у різних країнах світі. 2. Методики проведення процедури ОВД. 3. Поява і проведення ОВД в Україні. 4. Обов'язковий зміст звіту з ОВД згідно зі Законом "Про оцінку впливу на довкілля". 5. Екологічний моніторинг у проведенні процедурі ОВД. 6. Громадське обговорення звіту. 7. Висновок з ОВД. 8. Післяпроєктний моніторинг.	Лекція	*1.Мельник О. С., Скляр В. Г., Коваленко І. М., Васькіна І. В., Шерстюк М. Ю.* Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. Навчальний посібник / О. С. Мельник, В. Г. Скляр, І. М. Коваленко, І. В. Васькіна, М. Ю. Шерстюк. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с. *2.Адаменко Я. О.* Оцінка впливів на навколишнє середовище: навч. Посібник / Я. О. Адаменко. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014. – 283 с. 3.Закон України "Про оцінку впливу на довкілля", URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19. 4.https://ips.ligazakon.net/document/view/fn067952 – Наказ від 15 березня 2021 року № 193 "Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звітів з оцінки впливу на довкілля", 2021. 5. Перхач О. Р. Оцінка впливу на довкілля. Навчальний посібник для	2 год.	1 тиждень
		Самостійна робота		Аналіз звітів з оцінки впливу на довкілля. 6 год.	

			студентів спеціальності 106 Географія, другий (магістерський) рівень вищої освіти / О. Р. Перхач. – Львів, 2023. – 124 с. 6.https://mepr.gov.ua>documents – Додаток до наказу Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України "Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля", 2021.		
3	**Тема 3. Процедура ОВД.** 1. Суб'єкти та об'єкти ОВД. 2. Порядок проведення процедури ОВД. 3. Категорії об'єктів, які підлягають ОВД. 4. Принципи ОВД. 5. Етапи проведення ОВД. 6. Процедура скринінгу. 7. Процедура скоупінгу. 8. Технічне завдання. 9. Оцінка альтернативних проєктів. 10. Роль громадськості у процедурі ОВД.	Лекція Практичне заняття 1, 2	*1. Абрамов І. Б., Адаменко Я. О., Левчій В. Г та ін.* Посібник до розроблення матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (до ДБН А.2.2-1-2003) / І. Б. Абрамов, Я. О. Адаменко, В. Г. Левчій та ін. – Харків : Харківське державне відділення комплексних досліджень і оцінки впливу на навколишнє середовище інституту „УкрНДІІНТВ" Держбуду України, 2002. – Ч. 1. – 156 с.; Ч. 2. – 220 с. *2.Адаменко Я. О.* Оцінка впливів на навколишнє середовище: навч. Посібник / Я. О. Адаменко. – Івано-	4 год. 4 год. **Опис планованої діяльності об'єкта дослідження і поточного стану довкілля (з Єдиного реєстру оцінки впливу на довкілля, за вибором студента).** *Завдання 1.* Вибрати об'єкт дослідження. *Завдання 2.* Описати плановану	1 тиждень 2 тижні

			Франківськ : Симфонія форте, 2014. – 283 с. 3. Перхач О. Р. Оцінка впливу на довкілля. Навчальний посібник для студентів спеціальності 106 Географія, другий (магістерський) рівень вищої освіти / О. Р. Перхач. – Львів, 2023. – 124 с. 4.Закон України “Про оцінку впливу на довкілля”, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19. *5. Мельник О. С., Скляр В. Г., Коваленко І. М., Васькіна І. В., Шерстюк М. Ю.* Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. Навчальний посібник / О. С. Мельник, В. Г. Скляр, І. М. Коваленко, І. В. Васькіна, М. Ю. Шерстюк. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.	діяльність вибраного об’єкта: 2.1. характеристика підприємства, його потужність, режим роботи, штат працівників, побутові умови; 2.2. технологічна схема виробництва; 2.3. опис виправданих альтернатив. *Завдання 3.* Проаналізувати поточний стан довкілля: 3.1. характеристика фізико-географічних і кліматичних умов; 3.2. аналіз території розміщення об’єкта за рівнем забруднення навколишнього середовища. *Завдання 4.* Описати об’єкти	

				довкілля, що ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності.	
		Самостійна робота		Аналіз нормативних (екологічних, медико-санітарних і будівельних) документів до матеріалів оцінки впливу на довкілля. 6 год.	
4	**Тема 4. Екологічні, медико-санітарні та будівельні нормативи до матеріалів ОВД.** 1. Вивчення єдиних загальнообов'язкових вимог на території всієї держави до охорони довкілля. 2. Характеристика екологічних нормативів для проведення ОВД. 3. Аналіз медико-санітарних норм і правил до процедури ОВД. 3. Характеристика будівельних норм. 4. Завдання екологічного, медико-санітарного та будівельного нормування.	Лекція	1.ДБН А.2.2-1-2003. Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Основні положення проектування. – К. : Держкомбудархітектура, 2004. – 20 с. 2.ДБН 360-92**. Планування і забудова міських і сільських поселень (зі змінами № 1-№ 10). – К. : Держкомбудархітектура, 2002. – 92 с.	2 год.	1 тиждень
		Самостійна робота		Характеристика законодавчої і нормативної бази до матеріалів ОВД. 6 год.	

			3. ДСП 173-96. Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів. – К.: Міністерство охорони здоров'я України, 1996. – 84 с.		
5	***Модуль 2. Специфіка проведення ОВД.*** **Тема 5. Підрозділи ОВД, їхня характеристика. Оцінка впливу об'єкта на повітряне середовище і мікроклімат.** 1. Підстави для проведення ОВД. 2. Опис поточного стану довкілля. Фізико-географічна характеристика району і майданчика будівництва об'єктів проєктованої діяльності. 3. Загальна характеристика об'єктів проєктування і господарської діяльності в зонах їхнього впливу. 5. Характеристика підрозділів ОВД. 6. Характеристика поточного стану (фонової якості) повітряного середовища. 7. Оцінка можливого впливу на атмосферне повітря. 8. Розрахунок величини приземних концентрацій забруднюючих речовин. 9. Категорії небезпеки підприємства. 10. Заходи контрою за станом повітряного середовища. 11. Розміри санітарно-захисної зони. 12. Вплив на мікроклімат.	Лекція	*1. Абрамов І. Б., Адаменко Я. О., Левчій В. Г та ін.* Посібник до розроблення матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (до ДБН А.2.2-1-2003) / І. Б. Абрамов, Я. О. Адаменко, В. Г. Левчій та ін. – Харків : Харківське державне відділення комплексних досліджень і оцінки впливу на навколишнє середовище інституту „УкрНДІІНТВ" Держбуду України, 2002. – Ч. 1. – 156 с.; Ч. 2. – 220 с. 2. Закон України "Про оцінку впливу на довкілля", URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19. 3. Перхач О. Р. Оцінка впливу на довкілля. Навчальний посібник для студентів спеціальності 106 Географія, другий (магістерський) рівень вищої освіти / О. Р. Перхач. – Львів, 2023. – 124 с.	2 год.	1 тиждень ---------- 2 тижні
		Практичне заняття 3, 4		2 год. **Оцінка впливу на довкілля під час виконання підготовчих і будівельних робіт, а також провадження планованої діяльності вибраного об'єкту дослідження.** *Завдання 1.* Здійснити оцінку впливу на довкілля об'єкту діяльності під час виконання підготовчих і будівельних робіт. *Завдання 2.* Здійснити оцінку впливу на довкілля об'єкту діяльності під час провадження	

			4.Мельник О. С., Скляр В. Г., Коваленко І. М., Васькіна І. В., Шерстюк М. Ю. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. Навчальний посібник / О. С. Мельник, В. Г. Скляр, І. М. Коваленко, І. В. Васькіна, М. Ю. Шерстюк. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с. *5. Адаменко Я. О.* Оцінка впливів на навколишнє середовище: навч. Посібник / Я. О. Адаменко. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014. – 283 с.	планованої діяльності. *Завдання 3.* Виконати оцінку впливу на соціальне середовище. *Завдання 4.* Виконати оцінку впливу на техногенне середовище. *Завдання 5.* Розрахувати оцінку за кількістю очікуваного шумового забруднення.	
		Самостійна робота	6. *Андрусевич А. О.* Оцінка впливу на довкілля в Україні: вирішення проблеми по-європейськи / А. О. Андрусевич. – РАЦ “Суспільство і довкілля”. 2011.18. 7. https://mepr.gov.ua>documents – Додаток до наказу Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України “Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля”, 2021.	Розвиток систем екологічної оцінки у світі та Україні. 6 год.	

6	**Тема 6. Оцінка впливу об'єкта на водні ресурси. Оцінка впливу об'єкта на геологічне середовище та земельні ресурси.** 1. Правила охорони поверхневих вод від забруднення. 2. Аналіз сучасного стану поверхневих водних об'єктів, а також підземних вод у зоні впливу проєктної діяльності. 3. Характеристика водоспоживання та водовідведення об'єкта. 2. Технологічні процеси, у яких застосовуються водні ресурси. 3. Джерела водопостачання, які використовуються для потреб підприємства у воді (водний об'єкт, система зворотного водопостачання, міський водогін), загальна потреба підприємства у воді (утворення стічних вод, ступінь забруднення, подальше очищення і використання), кількість стічних вод, що утворюються за різними категоріями (виробничі, госппобутові), баланс водоспоживання та водовідведення стосовно запроєктованої діяльності). Масштаб впливу. 4. Оцінка впливу на поверхневі води. 5. Заходи з попередження негативного впливу на водні ресурси. 6. Аналіз оцінки впливу на геологічне середовище. 7. Опис поточного стану. Характеристика	Лекція	*1. Андрусевич А. О.* Оцінка впливу на довкілля в Україні: вирішення проблеми по-європейськи / А. О. Андрусевич. – РАЦ "Суспільство і довкілля". 2011.18. 2. Закон України "Про оцінку впливу на довкілля", URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19. *3. Мельник О. С., Скляр В. Г., Коваленко І. М., Васькіна І. В., Шерстюк М. Ю.* Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. Навчальний посібник / О. С. Мельник, В. Г. Скляр, І. М. Коваленко, І. В. Васькіна, М. Ю. Шерстюк. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с. 4. Перхач О. Р. Оцінка впливу на довкілля. Навчальний посібник для студентів спеціальності 106 Географія, другий (магістерський) рівень вищої освіти / О. Р. Перхач. – Львів, 2023. – 124 с. 5. https://mepr.gov.ua>documents – Додаток до наказу Міністерства	2 год.	1 тиждень__ _____ 2 тижні
		Самостійна робота		Характеристика картографічних і графічних матеріалів до ОВД. 6 год.	

	основних елементів геологічних структур, структурно-тектонічної будови, ландшафтів. 8. Опис ендогенних і екзогенних процесів і явищ природного і техногенного походження (тектонічних, сейсмічних, зсувних, селевих, карстових змін напруженого стану і властивостей масивів порід, деформації земної поверхні з урахуванням впливів запроектованої діяльності. 9. Можливий вплив на надра. 10. Характеристика земельних ресурсів та оцінка впливу об'єкта на них. Альтернативні земельні ділянки. 11. Характеристика впливів на грунтовий покрив та заходи з попередження негативного впливу.		захисту довкілля і природних ресурсів України "Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля", 2021. *6. Адаменко Я. О.* Оцінка впливів на навколишнє середовище: навч. Посібник / Я. О. Адаменко. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014. – 283 с.		
7	**Тема 7. Оцінка впливу об'єкта на рослинний і тваринний світ та об'єкти ПЗФ. Головні фізичні фактори впливу об'єкта на довкілля та їхня оцінка. Оцінка впливу відходів.** 1. Об'єкти оцінки впливу. 2. Опис поточного стану. 3. Опис і оцінка можливих впливів. Аналіз впливу на рослинний і тваринний світ негативних факторів, які можуть бути викликані запроєктованою діяльністю. 4. Використання шкали для оцінки перспектив природних комплексів	Лекція Практичне заняття 5, 6	1.https://ovd.press > 2021/08 > ОВД № 33146 – Смарагдова мережа – ОВД. 2.Закон України "Про оцінку впливу на довкілля", URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19. 3. *Мельник О. С., Скляр В. Г., Коваленко І. М., Васькіна І. В., Шерстюк М. Ю.* Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та	2 год. 2 год. **Екологічні наслідки щодо впливу діяльності об'єкта на довкілля. Заходи зі зменшення негативного впливу на довкілля.**	1тиждень ---------- 2 тижні

	до відновлення. 5. Оцінка впливів на об'єкти ПЗФ. 6. Заходи щодо забезпечення збереження режиму заповідних територій. 7. Відомості про передбачення озеленення та баланс знищуваних і компенсуючих насаджень з урахуванням чинних містобудівних норм. 8. Характеристика шумових, вібраційних, електромагнітних, світлових, теплових, радіаційних впливів здатних змінити умови існування фауни і флори на прилеглих територіях. 9. Акустичний вплив, шум та звук. 10. Вплив відходів на довкілля (ймовірність забруднення небезпечними відходами земель, підземних вод, поверхневих вод, атмосферного повітря при аваріях, обсягів відходів). 11. Класи небезпеки відходів. Норматив граничного показника утворення відходів. Відходи, що утворились на етапі будівництва; під час демонтажу. Відповідність відходів жовтому (відходи виробництва, одержані і застосув. Чорнила, барвників, фарб, лаків, оліфи), зеленому (брухт заліза, сталі, кольорових металів) переліку відходів.		кліматичної політики ЄС. Навчальний посібник / О. С. Мельник, В. Г. Скляр, І. М. Коваленко, І. В. Васькіна, М. Ю. Шерстюк. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с. 4. *Адаменко Я. О.* Оцінка впливів на навколишнє середовище: навч. Посібник / Я. О. Адаменко. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014. – 283 с. 5. https://mepr.gov.ua>documents – Додаток до наказу Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України "Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля", 2021. 6. *Абрамов І. Б., Адаменко Я. О., Левчій В. Г та ін.* Посібник до розроблення матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (до ДБН А.2.2-1-2003) / І. Б. Абрамов, Я. О. Адаменко, В. Г. Левчій та ін. – Харків : Харківське державне відділення комплексних досліджень і оцінки впливу на навколишнє середовище інституту „УкрНДІНТВ"	*Завдання 1.* Проаналізувати наслідки щодо впливу діяльності об'єкта на довкілля. *Завдання 2.* Охарактеризувати заплановані заходи зі зменшення негативного впливу на довкілля (ресурсозберігаючі, захисні, відновлювально-компенсаційні, охоронні). *Завдання 3.* Скласти програму моніторингу й контролю щодо впливу на довкілля.	
		Самостійна робота		Методологічні підходи щодо оцінки впливу на довкілля. 6 год.	

			Держбуду України, 2002. – Ч. 1. – 156 с.; Ч. 2. – 220 с.		
8	**Тема 8. Оцінка впливів господарської діяльності на соціальне і техногенне середовище. Висновок з ОВД. Післяпроєктний моніторинг щодо впливу на довкілля.** 1. Соціальне середовище. 2. Вплив діяльності на промислові, житлово-цивільні об'єкти, пам'ятки архітектури, історії і культури, наземні і підземні споруди та інші елементи техногенного середовища, що знаходяться в зоні впливів запроектованої діяльності. 3. Вплив на побутове і виробниче середовище. Побутове – сукупність житлових будівель, споруд спортивного і культурного призначення, комунально-побутових організацій і установ (розмір житлової площі на особу, ступінь електрифікації, газифікації житла, наявність центрального опалення, холодної і горячої води, рівень розвитку громадського транспорту). 4. Оцінка ризику впливу планованої діяльності на здоров'я населення. 5. Коефіцієнти небезпеки неканцерогенних ефектів та критерії неканцерогенного ризику, його аналіз. 6. Соціальний	Лекція	*1. Мельник О. С., Скляр В. Г., Коваленко І. М., Васькіна І. В., Шерстюк М. Ю.* Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. Навчальний посібник / О. С. Мельник, В. Г. Скляр, І. М. Коваленко, І. В. Васькіна, М. Ю. Шерстюк. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с. *2. Адаменко Я. О.* Оцінка впливів на навколишнє середовище: навч. Посібник / Я. О. Адаменко. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014. – 283 с. 3. https://mepr.gov.ua>documents – Додаток до наказу Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України "Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля", 2021.	2 год.	2 тижні

	ризик планованої діяльності та його оцінка. 7. Виробниче техногенне середовище – комплекс підприємств, організацій, установ (сировинна база, вид продукції, відходи). 8. Здійснення оцінки впливу на техногенне середовище. 9. Врахування результатів ОВД у рішенні про провадження планованої діяльності. 10. Відмова у видачі висновку. 11. Оскарження відмови у видачі висновку. 12. Заплановані заходи на зменшення негативного впливу на довкілля. 13. Мета післяпроєктного моніторингу. 14. Завдання післяпроєктного моніторингу. 15. Підсумкова частина звіту про результати післяпроєктного моніторингу.		4.Закон України “Про оцінку впливу на довкілля”, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19. 5. Перхач О. Р. Оцінка впливу на довкілля. Навчальний посібник для студентів спеціальності 106 Географія, другий (магістерський) рівень вищої освіти / О. Р. Перхач. – Львів, 2023. – 124 с.		